

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

2. Як організувати викладання предметів в умовах війни. URL: <https://osvita.ua/86146/> (дата звернення: 15.01.2024).

Нікольченко Юзеф
доцент, доцент кафедри культурології,
заслужений працівник культури України.
Маріупольський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ У ДУХОВНОМУ ПОСТУПІ НАЦІЇ

У доповіді аналізуються можливості вищої освіти в Україні зберігати і утверджувати координати культурної сфери, що дозволяє розглядати її не лише як соціальний інститут професійної підготовки, але й як ефективний інструмент взаємодії та забезпеченні духовного поступу нації. Вища освіта змикається з культурою в тій її якості, в якій вона виступає як складова національної культури. Вона повинна стати невід'ємним компонентом національної культури, зокрема культури особистості громадянина України.

Неможливо зрозуміти будову, характер функціонування та розвиток професійних і наукових знань, якщо не враховувати їхнього включення у широкий культурний аспект. Вища освіта формує у студента моделі і напрямки його світосприйняття та поведінки, впливає на особистість за допомогою набутих навичок У культурі інформаційного суспільства вища освіта є ключовим фактором та базовим компонентом методології мислення молоді та її поглядів на світ, на людину і на суспільство. На ній засновані технологія і визначений майбутній стиль життя, що пропонуються студентам як зразок.

На нашу думку, заклад вищої освіти повинен бути не тільки одним з основних осередків національної культури, а й виконувати важливу функцію залучення до неї майбутніх фахівців вищої кваліфікації, незалежно від ступеня вищої освіти і обраної спеціальності.

Вища школа взаємодіє з культурою і в тій її важливій якості, в якій вона виконує функції національної культури. Вона є значним її осередком, важливим засобом прилучення до культурних надбань людства. Запорукою поступального розвитку української нації є не лише природні ресурси та економічний потенціал, а й унікальність її духовного досвіду і величезний ресурс гуманітарної культури.

Іншої альтернативи немає: українська вища освіта має бути кращою, якісною, конкурентною, динамічною та інноваційною і уважною не тільки до суспільних потреб і вимог ринку праці, а й для забезпечення духовного поступу нації, зокрема в умовах протидії російській військовій агресії.

Прикладом слугує взаємодія кафедри культурології Маріупольського державного університету з Департаментом культурно-громадського розвитку Маріупольської міської ради щодо реалізації проекту культурної деокупації Маріуполя.

Література

1. Панельна дискусія на тему: «Маріуполь. Культурна де окупація. Народження міста Марії. URL: <https://ndiu.org.ua/novyny/naukovi-konferentsii-kruhli-stoly-festyvali/panelna-dyskusiya-na-temu-mariupol-kulturna-deokupatsiya-narodzhennya-mista-mariyi>

2. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу: збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. О.М. Топузов]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 388 с. URL: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-616-2-2022-390>

3. Феномен культури постглобалізму – контекст військових конфліктів. Виклики і перспективи культурологічного аналізу в повоєнному світі: зб. мат. IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 листопада 2022 р.: у 2 ч. / Маріупольський. ун-т. ; заг. ред. Ю. Сабадаш; ред. та упоряд. С. Янковський. Київ: Маріупольський університет, 2023. Ч. I. 157 с. Ч 2. 103 с.

Сабадаш Юлія,
докторка культурології, професорка, завідувачка кафедри культурології
Маріупольський державний університет

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: НЕОБХІДНІСТЬ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

Очевидним є той факт, що в сучасних умовах, – йдеться про третє десятиліття поточного століття – вкрай необхідно проаналізувати й оцінити напрацьоване, а, подекуди, і скорегувати дослідницький процес, запропонувавши власне – авторське – бачення «проблемного поля» культурології в контексті української гуманістики, загалом. Саме тому, автор тез, останнім часом працює над авторським дослідженням «Дослідницький простір української культурології: витоки, сучасний стан, перспективи», що й спонукало в